

La Humanitat

PORTANTVEU D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA adherida a SOLIDARITAT CATALANA

2a EPOCA — Núm. 94 — 15 de JULIOL del 1948

Fundador: LLUÍS COMPANYS

Preu: 10 francs.

Redacció i Administració: 5, Fbg Poissonnière, Tel. PRO 15-01, poste 14, París (IX)

Xecs postal París, C. 64650

Santiago Vila, 6, Bd Poissonnière, Bureau 316, París (IX)

Encara que els traïdors a la República triomfessin, la Catalunya immortal es redreçaria i els vençeria més tard.

LLUÍS COMPANYS

El 19 de Juliol acomplirem el nostre deure DE CATALANS I DE REPUBLICANS

EDITORIAL

Han passat dotze anys

No és la primera vegada que evocuem la data del 19 de Juliol de 1936, inici d'un període trágic de la nostra història. Si més no, els aniversaris de fets transcendents serveixen per a establir constatacions i aturar-se, ni que sigui uns breus instants, en l'examen i la meditació. Quin podria ésser el català, qualsevol que sigui la seva posició personal i política, que no recordi aquesta data que obra una tragèdia que encara no s'ha acabat? I en el fons de les consciències — de totes les consciències — i qui deixarà de reconèixer la monstruositat d'aquella rebel·lió que obrí de bat a bat les portes de l'odi i de la misèria? El Juliol del 1936 es trunca, per la falta d'una casta fàlsument conservadora, la vida normal d'un poble i s'inicia aquesta era de persecució, d'esclavatge i de pobresa que avui caracteritza Espanya i que pot afectar, encara, les properes generacions. Si no fos més que per aquest fet, la rebel·lió feixista estaria rotundament condemnada als ulls dels homes i de la història.

Als ulls dels catalans que hem hagut de sofrir-ne, i que en sofrim, les pitjors persecucions, que assistim a l'assag més premeditat d'afèria de la nostra personalitat nacional, encara ho està molt més. No és estrany, doncs, que amb finíssim instint el nostre poble presentís la realitat i fes de la jornada del 19 de Juliol de 1936 una data d'heroica resistència i d'esclatant victòria. Ja abans, el Govern de Catalunya, amb el President Companys al davant, havia previst els esdeveniments i advertit profèticament aquells que podien evitar-los. Dissortadament, la nostra ceu no fou escoltada a Madrid i hagué de produir-se l'atacament militar perquè hom s'adonés de com era ramada la posició catalana. I el 19 de Juliol, calgué que Catalunya triomfés dels feixos perquè altres pobles hispànics els batessin igualment. Catalunya havia donat l'exemple com l'havia donat en aquest període que precedeix la sublevació en què oferí magnífiques lliçons de civisme ciutadà i de capacitat governativa. Recordem, només, que, enmig d'una Espanya en proa a totes les passions, de Catalunya en deien l'oasi. La immensa majoria dels catalans es trobaren agermanats aquella jornada per un comú amor a la llibertat. Així els combatents del 19 de Juliol, fraternalment units amb les forces d'Ordre Públic del Govern de Catalunya, en una emocionant i sincera conjunció, lluitaren i guanyaren la batalla perquè pressentien — i en això no s'equivocaren — el que esperava al nostre poble amb el triomf dels feixos. Enmig de tants alts i baixos, de tantes lluites i decepcions, la jornada luctuosa del 19 de Juliol de 1936, s'inscriu amb tot honor en la història del nostre poble. Constitueix una afirmació — que en la seva llarga existència es repeteix com una constant — del seu ineluctable voler de llibertat.

Després vingué la guerra, els assaigs innovadors. Com en totes les lluites d'aquest gènere, hi hagué grandesa i misèria. I més tard, després d'una resistència aferrada en una hora en què el món semblava llurat als dictadors, la República quedà vençuda i Franco imposava la gran pau dels cementiris, dels piquets d'exercici, de les presons. I, avui, dotze anys després, la ferida resta ben oberta, sense que res no hagi vingut a cicatritzar-la, sensiblement agravada per una situació moral i econòmica cada vegada més precària. Els pobles hispànics són la proa d'una casta que ara fa dotze anys va sublevar-se i només aquells que hi pertanyen o poden apropar-s'hi, consideren que la situació espanyola és normal i lògica. Per contra, la immensa majoria dels ciutadans — sigui la que es vulgui la classe a la qual pertanyen, i la ideologia que sustenten — s'adonen que la sang i la crueltat prodigades durant aquests dotze anys, no ha servit per altra cosa que per aixafar el país en els seus aspectes essencials. És l'heretatge — trágic i punyent — de la sublevació del Juliol de 1936.

Tanmateix, l'evocació del passat ha d'obrir-nos perspectives de cara a l'avenir. No ens amaguem la realitat i sabem que trobarem un país desfet el dia que cessi la Dictadura franquista. Sabem que, en tots els ordres, en els aspectes més diversos, caldrà recomençar de bell nou. No ignorem tot el mal que ha pogut fer, sobretot en aquells que han crescut i no han conegut altre ambient que l'actual, dotze anys de feixisme. No serem il·lusos creient que podem tornar tranquil·lament al 1936 com si res no hagués passat. No! El 19 de Juliol del 1936 acabà un període de la nostra història. Després vingué la violència i la ruïna i la pèrdua de tantes valors que semblaven incommovibles. I ara caldrà que recomencem de nou, adaptant a les realitats actuals la trilogia de principis que és raó de la nostra existència: el catalanisme, el republicanisme, el sentit de justícia social i humana. No oblidéssim que les construccions sòlides es basteixen damunt de realitats i no d'abstraccions. És el que, encara, alguns companys de lluita no han volgut comprendre. Que aquest aniversari els recordi que han passat dotze anys, del 19 de Juliol de 1936 ençà.

L'HOMENATGE a JOAN TAULER

Són ja en bon nombre els organismes i militants d'E. R. de C. que han tramés llur adhesió al projectat acte d'homenatge al diputat Joan Tauler.

La Comissió Organitzadora ens prega fem avinent que totes les co-

municacions que hi facin referència siguin adreçades a: J. E. R. E. C. — 5 Faubourg Poissonnière — 5 étag. — París 9é.

L'acte consistirà en un sopar de companyonia que tindrà lloc el dia 24 de Juliol proper.

ADHESIONS AL CONSELL EXECUTIU

Els Comitès Departamentals d'Esquerra Republicana de Catalunya continuen convocant Assembles extraordinàries per donar-hi compte de les deliberacions del VIII Ple del Partit celebrat a Montpeller els dies 29 i 30 de maig passat. Els Delegats, al mateix temps, tenen ocasió de fer conèixer als militants dels Departaments les activitats del Partit, la situació actual del nostre problema i l'actitud que el gran par-

tít catalanista manté davant la política general. Ens plau dir que en totes les Assembles celebrades fins avui, s'han aprovat mocions de confiança al Consell Executiu i que les Resolucions del Ple han estat ratificades unànimement. Darrerament hem rebut els acords del Comitè Departamental de l'Alt Garona, del Regional Provença i Sud-Est i de la Delegació de Rennes.

El 17 de Juliol les casernes africanes reivindicaven, les armes a la mà, la llei del clàssic «pronunciamiento». Dos dies després esclata arreu d'Espanya la revolta militar comandada pels qui havien promès fidelitat a la República. Queipo de Llano cobreix la seva perfídia amb els colors populars del 14 d'abril del 1931. La clau del sol però els destenyeix i apareix la veritat anti-republicana.

Es lluita a Catalunya, al Centre, al Nord, a l'Est, pertot on les Institucions compten amb fidelitats armades. A Saragossa, a Sevilla, a Cadix, a la Corunya, els republicans són víctimes de la sorpresa i cauen ametrallats per un odi que no els pot imputar altre pecat que el d'haver estat republicans i haver servit el règim legal. Lluís Companys és home que coneix el valor decisiu d'unes hores o d'un minut, i se situa al lloc que ha de constituir la peça mestressa de la defensa de la civilitat atacada. Esdevé, de fet, des de la Comissaria d'Ordre Públic, el Cap de les forces catalanes. La policia fa honor als seus deures, segueix la Guàrdia Civil, responen els obrers, i per la conjunció d'aquests esforços són vençudes, en lluita cruenta i desigual, les legions militars que el poble havia nodrit.

La República, més forta que l'adversitat, supera la defallència del seu propi aparell, troba ací i allà reserves d'entusiasme i de coratge i guanya una rebel·lió, la sort de la qual es balancejava incertament. El «pronunciamiento» vençut, comença la guerra. Els «nacionals» podran reeixir — després de 30 mesos de resistència republicana — gràcies al reforç que Itàlia i Alemanya aporten a llur organització professional, més apta que no pas la nostra per raó de la permanència dels quadres de comandament i pels plans preconcebuts.

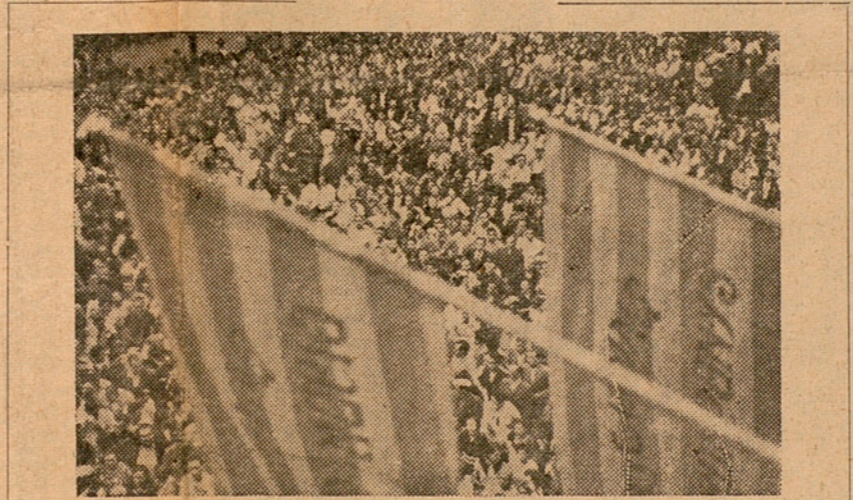
La República Espanyola no havia de constituir l'excepte en la regla que vol justificar sempre l'assalt reaccionari a la Democràcia, pel «desordre» aparent o real d'un país. A manca d'uns actes que avallin els arguments de costum, els complotats no s'estan de cap procediment per a provocar-los i endossar-ne la responsabilitat als altres. A Espanya, els

LA REVOLTA MILITAR

militars tenien pressa i no es prengueren la pena de disfressar-la. Sanjurjo prova fortuna l'any 1932, després del qual segueix: l'atemptat contra Jiménez Asúa, la manifestació pistolera contra els actes del 14 d'abril a Madrid, l'assassinat del tinent republicà Castillo, l'assalt a Ràdio València, els incidents a les casernes i un sens fi de procacitats falangistes.

sa d'anormal, però calia orquestrar la desmesura d'alguns elements, que no comprenien com era de perillosa llur conducta, i es podia invocar un es-l'assassinat que el precedia, el deltat de «desordre» latent que serviria per a obrir l'operació políticodemilitar.

Els arxius de la diplomàcia internacional han llurat al públic llurs

Les banderes de la columna MACIA-COMPANYS al balcó de la Generalitat.

Tots aquests fets creen el clima irremediable que necessiten els conjurats. El cronista o l'historiador partidari silenciarà els fets intolerables i situarà en el primer pla, ben destacats, maquillats amb colors d'infern, les escenes que se celebren, ben inconscientment, al llarg de les carreteres que menen a Madrid. El cadàver de Calvo Sotelo servirà per a proclamar l'evidència del caos sacrilleg, mentre tinent Castillo quedarà fet divers a la infima categoria d'un «relegat».

A Catalunya, com en altres llocs de la República, no succeeix gran co-

secrets. Els alemanys a Nuremberg, i Ciano en les seves memòries, han assabentat als qui feien el desentès, que era mentida la creuda anticomunista, i existent el desinterès polític dels amparadors de Franco. Mussolini ordenava, des de Roma, els raids aeris sobre Barcelona, per conveniència particular i al marge de l'autoritat dels «nacionals».

En març del 1934, espanyols i italians es juramentaven contra la República Espanyola. La Roma feixista comprometia material i soldats, i la vella Espanya obria els portals ben

amples a les divisions estrangeres que l'havien de saquejar, de destruir i, a ésser possible, ocupar els llocs estratègics. Gràcies a la vergonya del pacte de Roma, els cacies espanyols podrien venjar-se de la «jovenalla» que els arreu a un bell dia d'abril; l'odi ancestral que recremava l'ànima dels enemics de Catalunya, s'esbravaria posant-la de genolls, despullant-la de les seves lleis, amordassant la seva llengua i arrasant-la de sal.

Quina tristesa causa llegir que Franco s'alça en armes, esclau de la paraula donada, només després d'alterat l'ordre públic del país! Cal estar absorbit per altres preocupacions que les inherents a l'escriptor serà l'objectiu, per a negar l'evidència a l'abast d'una mitjana cultura. Quins motius de salut pública abomaven l'actitud dels conciliabuls traïdors tinguts a Roma l'any 1934?

Malgrat l'aire d'elogi, la veritat no és altra que la de les «nacionales» es revoltaren contra la doble legalitat: la republicana i la catalana. Les víctimes de l'assalt podran, si la Pàtria ho reclama, emprendre la reconquesta de les llibertats sense fer un obstacle de llurs drets, però no cometran el sacrillegi de negar-se a elles mateixes silenciament o dissimulant les veritables mobils de la insurrecció militar.

Tot el que succeeix a la nostra zona pren uns proporcions exagerades. Les víctimes pertanyen — principalment — a aquesta poderosa internacional del capitalisme i dels falsos servidors de la Religió, la qual propaga els seus morts. La nostra pobra gent, que cau a milers, per ésser nostra i formar part de la gran família dels desheretats, baixarà a la terra freda embolcallada pel silenci i pel menyspreu mundial. Tot és nefast a la nostra zona, els grans i milseriosos interessos estenen un vel còmplice damunt la repressió dels «nacionals». L'ur victòria els dona el preat bot que és la «veritat d'Estat» i amb la qual s'acaplara el vent. Calen més de sis anys, tota una guerra mundial, per a restablir la veritat d'Espanya. La repressió i l'atrocitat dels «nacionals» mereixen, ara, el blasme de la consciència internacional desvetllada i advertida.

En la discriminació de conductes, l'espera ha de fendir rigorosa contra els qui ho tenien tot, disposaven a pler de llur vida i tenien obertes les grans portes de la cultura. La mateixa mà justiciera se sentirà tremolosa davant els qui no tenien res, dels que eren presoners de la vida i no tenien accés als temples universitaris. Els excessos tenien la marca de l'home del carrer alliberat de disciplines i dels «nacionals» eren organitzats i benèfics des de dalt.

A 150 anys de la Revolució Francesa ens neguem a acceptar les raons dels precedents històrics i to-

ta violència contra els cossos i els béns dels homes repercutia dolorosament en el nostre més íntim. Però és just reconèixer que no hem constituït cap excepció. Hem estat, després, testimonis de com els carrers de molts pobles d'Europa no han estat capat a la dissortada llei de la fúria i, hem vist escenes la repetició de les quals ja no les creiem possibles. Les masses tenen arreu, ahir com avui, les mateixes reaccions, la mateixa sang, la mateixa ceguesa i àdhuc el mateix verb.

Les grans gestes, les dels homes i les dels pobles — és just recordar-ho — perden molta de glòria mitrades de la vora. Les anècdotes que les enlletgeixen, però, es perden i s'entomen en la llunyania dels temps. L'historiador les desdenya en profit de tot el que és noble i mereixedor de permanència. A desgrat del que contenen els cronistes sobre els moviments de resistència europea, els poemes, els pintors, els escultors, tota la intel·lectualitat, en fi, els glorifiquen, no pas en partidaris, ans en patriotes que saben com és de necessari legar a les noves generacions l'exemple del sacrifici que salva els pobles de la ruïna i del desonor.

Ben cert, no estarem satisfets fins que la Humanitat donarà mostres d'haver rectificat errors i que s'aprofitarà dels al·lisonaments que tanta sang costen. Cal esforçar-nos per tal de tolerar-nos els uns als altres, no deixant mai la solució dels problemes a l'extrem del contrari.

Lluitarem i perdrem. Uns altres, però, recolliran les nostres banderes i la fortuna els ha afavorits. Els vencedors del 1939 són els vençuts del 1945, encara que sobrevisquin a la derrotada.

Ens sentim, avui, tan fidels, republicans i catalanistes, com en l'any 1936. Reivindicuem la causa per la qual moriren els nostres soldats; creiem en l'obra que amb tota sinceritat i honradesa estava convençut de la bondat de la nova societat que ell imaginava; no ens dol l'haver donat la mà als qui tenien per la injustícia i serviren el poble estalviant-li tant com poguérem els seus sofriments; portem al cor l'agraïment i la veneració pels qui caigueren perquè el món fos més digne i les lleis més respectades; ens inclinem respectuosament davant les tombes de les víctimes que, amb tot i llur incapacitat pel mal, foren sacrificades a la intolerància.

Ningú no dubta que els republicans victoriosos hauriem cedit al dolor del vençut i l'hauriem reincorporat de pressa a la plenitud dels seus drets socials i polítics, mentre els que ens vençeren continuen llur freda repressió, incapaces de sentir el cristianisme que pregonen. Aquest sol contrast demostra la bondat de la nostra causa i a la qual servim amb la fidelitat que és propia dels catalans.

Carles Pi i Sunyer a les Amèriques

IMPORTANTS ACTES PATRIOTICS

Ens plau remarcar l'entusiasta acollida de què és objecte el nostre amic i membre del C.E., Carles Pi i Sunyer en la seva visita a les Repúbliques americanes. Encarregat, pel senyor President de la Generalitat, d'entrar en contacte amb els catalans que hi resideixen per tal d'encoratjar-los — si calbia — en la benemèrita tasca que porten a terme, el nostre amic ja ha saludat els nuclis de Xile i de

Mèxic. Arreu ha rebut proves inequívokes d'afecte i de simpatia a la més alta magistratura catalana, ensems, la seva presència ha donat lloc a actes de confraternitat que han resultat un exponent de la fe i de la solidaritat que abraça els nostres germans. Ens complaem donant a continuació dues cròniques que hi fan referència, tramesses pels corresponents de «La Humanitat» de Xile i de Mèxic.

ELS ACTES DE XILE

El 18 de juny arribà a Santiago de Xile, procedent de Buenos Aires, el dirigent d'Esquerra Republicana de Catalunya, Carles Pi i Sunyer. Malgrat que l'aeròdrom dels Cerrillos està molt allunyat, foren nombro-

Esteve, en nom del Centre Català; el delegat del Govern base, senyor Santiago Sarranz; el delegat del Govern de la República, senyor Antonio de Lezama. Clogué els parlaments el nostre amic Carles Pi i Sunyer, el qual féu un anàlisi de la situació actual de la nostra causa i al·ludí el deure de tots els exiliats de no defallir fins a obtenir l'alliberament de la Pàtria i la reconquesta de la República. El President del Centre, Joan Gratacós, tancà l'acte amb paraules d'agraïment per a l'il·lustre hoste.

El dia 20, invitat pel mateix Centre Català, efectuà una visita al de Valparaíso, on tornà a adreçar la paraula als catalans. Fou complimentat, en nom d'Esquerra Republicana de Catalunya, pel nostre delegat Josep M. Imbert. El mateix vespre, i de retorn a Santiago, accedí a la in-

vitació del nostre President Damià Balmes i tingué lloc un sopar íntim qual assistiren els membres del nostre Consell Directiu. Ens fou donada l'ocasió de conèixer detalladament l'actuació del C. E. que resideix a França i recollirem les grans proves d'afecte que mereixen als nostres dirigents l'actuació esquerrana a Xile.

El dia 21 Carles Pi i Sunyer fou rebut pel senyor Ministre d'Instrucció Pública de Xile, amb el qual conversà llargament. La tarda del mateix dia donà una conferència sobre Cultura Catalana a «l'Instituto Chileno-Británico». La conferència assolí un èxit molt encoratjador, car ha estat d'una evident eficàcia per a la nostra cultura.

Al vespre celebrà una reunió amb els afiliats de l'Agrupació Patriòtica Catalana. I el dia 22 el nostre amic seguí el viatge cap a Mèxic, després d'aquesta breu estada que ha deixat en tota nosaltres una gratíssima impressió. — El Corresponsal.

LA VISITA A MEXIC

La vida dels catalans a Mèxic ha estat desvetllada gràcies a la visita del nostre il·lustre i estimat patriota Carles Pi i Sunyer, que ha passat uns dies entre nosaltres.

L'amic Dalmat Costa, que com a President de l'Esquerra en aquesta capital, junt amb d'altres companys del partit, va anar a rebre a Pi i Sunyer al moment de baixar de l'avió, m'ha explicat detalls afectius que jo trobo absolutament justificats.

Val a dir que no han estat únicament els catalans els qui, ací, han donat importància a aquesta visita. La premsa — la gran premsa — mexicana informà els seus lectors de l'arribada del senyor Pi i Sunyer i ha anat donant compte dels actes en els quals ha pres part. D'aquests fou el de portar una corona, amb l'escut de Catalunya, al monument commemoratiu de la independència de Mèxic, una columna que simbolitza la llibertat precisament.

CARLES PI I SUNYER

síssims els catalans que acudiren a rebre l'enviat del President de Catalunya. Inmediatament començà les seves visites amb la del Centre Català. L'Orfeó Català s'associà a la recepció i en homenatge al distingit hoste interpretà diferents cançons catalanes, entre elles «L'Emigrant» i, finalment, «Els segadors». El nostre amic sopà en companyia del Consell Directiu del Centre.

L'endemà donà una interessant conferència al Saló teatre del Centre Català. En ella es dedicà principalment a parlar de les obligacions que tenen els catalans residents a Amèrica envers la Pàtria. El conferenciant fou aplaudidíssim. Més tard, tingué lloc un àpat de germanor al qual assistiren més de dos cents comensals. Al final parlaren: Josep

La gesta d'un poble

Els esdeveniments històrics, tenen aqueixa particularitat, que difícilment poden ésser enjudiciats per la generació que n'ha estat testimoni. Sense la deguda perspectiva en el temps, es corre el perill de barrejar els factors d'un valor purament circumstancial amb els elements durables que ajuden a donar una explicació plausible del procés evolutiu d'una col·lectivitat.

S'ha parlat molt del 19 de Juliol i se'n parlarà molt més encara, car es tracta d'una d'aquelles fites que serveixen per a delimitar la trajectòria d'un poble. Per la nostra part estem convençuts que Catalunya, en aquell instant concret del seu destí, va ésser fidel a la seva essència i a la seva tradició. Enfront de l'agressió, el nostre poble va redreçar-se en massa i va oposar a l'acció enemiga la seva energia material i les reserves immenses de la seva fortalesa espiritual. I va fer-ho amb la passió que li és pròpia, però també amb la serenitat que dona el servei d'una causa legítima.

Hores incertes les d'aquell matí del 19 de Juliol. Com respondria a Catalunya l'aparell de defensa de les Institucions? Però no hi cabien titubeigs, es feia precís fer front a la rebel·lió, discutir-li el terreny pam a pam, sense esperar l'acurament de certes incognites. Les forces d'Ordre Públic de la Generalitat, encoratjades per la presència del President Companys, donen, de pressa, la mesura de llur fidelitat i sacrifici. La Guàrdia Civil no s'omèn que nega a seguir les excitacions dels caps militars, sinó que encalça els rebels i els arravata l'Hotel Colon i la Telefónica.

El poble viu uns moments d'opressant angonya. Però no es limita a sospirar i es llança a la lluita sense altres armes que l'entusiasme i la fe en la causa que defensa. La sang que es vessa, agermana i conjoin en un mateix afany de victòria tots els estaments populars. Sempre ens ha semblat que s'empenyia aquella gran jornada atribuïnt-ne la glòria a l'esforç exclusiu d'alguns dels que hi contribuïren, car la gesta pertany a tot el poble. La gran família catalana era representada diversament pels homes que es donaven a pit obert al carrer. Tots tenim les nostres glòries baixes i recordem, així, que entre els que primer caigueren hi figuraven el diputat Coldejorns i el patriota Enric Fontbernat. Però el dol per llur pèrdua i per la dels altres, és sentit per tots, sense predozacions egoïstes, perquè nets de tota ambició és com moriren els nostres amics i els de les altres organitzacions.

Sentim-nos aconfortats pensant que el nostre poble sapigué estar a l'alçada dels moments i que la mateixa fraternitat forjada en el dolor donarà els seus fruits per a la reconquesta de tot el que hem perdut. Catalunya i la República així ho esperen.